

P. V. SIMONOV BÓYICHA EMOCIYA FUNKSIYALARI

KLASSIFIKACIYASI

Berdoq nomidagi Qoraqalpoq

davlat universiteti talabasi

S. B. Turdimuratova

Annotaciya. Bu maqolada belgili rus psixologi P. V. Simonovning emociya funksiyalari bizning xulq-atvorimizga, fikrlashimizga va atrofimizdagi dunyoni his etishimizga ta'sir etishi haqida ta'kidlaydi.

Kalit so'zlar : Emociya, P. V. Simonov, emociya funksiyalarining tasnifi, psixoterapiya, motivatsiyani tartibga solish, aloqa, o'z-o'zini tartibga solish, psixologiya, motivatsiya, shaxslar aro munosabatlat, psixologik farovonlik, turmush mundariyasi.

Emociya inson tajribasining zarurli bo'lagidir va bizning hayotimizda asosiy rol óynaydi. Ular bizning xulq-atvorimizga, fikrlashimizga va dunyoni zavt etishimizga ta'sir etadi. Psixologiyada hissiyot-emociya izlanish obekti bo'lib kelgan va turli olimlar emociya funkciyalariniń turli nazariyalarin va tasniflarini órgangan.Emociyani o'rganishga katta hissa qo'shgan belgili rus psixologlaridan biri Pyotr Vladimirovich Simonov edilar. U hissiyot-emociya funkciyalarining o'ziga xos tasnifin ishlab chiqdi, bu hali ham dolzarb va insonning hayotidagi emociyaniń rolini tushinish uchun zarur.

P. V. Simonov atrof -muhitga moslashishga va u bilan o'zaro munosabatta bo'lmoqga yordamchi emociyaniń to'rt asosiy funkciyasın aniqladi:

1. Emociya hodisalarni baholash vositasi sifatida. Emociya atrofimizdagi voqealar va holatlarni tez va avtomatik turda baholashga imkoniyat beradi. Misol uchun, xavotir hissi salohiyat qo'rqishni ko'rsatishi mumkin, quvonch bo'lsa ijobiy voqeani ko'rsatishi mumkin. Emociya hayotimizdagi turli voqealar qanchalik zarurli va muxim ekanligin aniqlashga yordam beradi.

2. Emociya motivatsiyani tartibga solish vositasi sifatida. Emociya bizning xatti-harakatlarimiz uchun motivatsion vosita bo'lib xizmat qilishi mumkin. Misol

uchun, g'azablilik hissi bizni harakatga va salbiy holatni o'zgartirishi mumkin, quvonch bo'lsa yoqimli ishga layoqatlilik bilan shug'ullanishni davom ettiruv xohishini oshirishi mumkin. Emociya bizga ustuvorliklarni belgilashga va qarorlar qabul qilishga yordam beradi.

3. Emociya aloqa vositasi sifatida. Emociya boshqa odamlar bilan muloqatda zarurli rol óynaydi.. Ular bizga hissiyot-emociyamiz va ehtiyojlarimizni ifoda etishimizga, shuningdek, boshqalarning hissiyot-emociya va ehtiyojlarini tushunishimizga yordam beradi. Masalan, tabassum quvonchni bildiradi, xafalik bo'lsa qayg'uni ko'rsatishi mumkin.

4. Emociya o'z -o'zini boshqarish vositasi sifatida. Emociya bizga o'z xatti-harakatlarimizni boshqarishga va turli holatlarga moslashishga yordam beradi. Misol uchun, xavotir hissi xavfdan qochish uchun resurslarimizni safarbar qilishi mumkin, qayg'u hissi bo'lsa judolikni va psixologik tiklanish jarayonini boshlashimizga yordam beradi.

Simonov, shuningdek, hissiyot -emociya hardoim ham ongli bo'lishi shart emasligi holatini ta'kidlaydi. Ko'p insonlarda hissiyot -emociya o'z -o'zidan paydo bo'ladi va voqealarga darhol reaksiya bo'lishi mumkin. Biroq, hissiyot-emociyamizni anglash va tushinishda ruhan salomatlik va moslashishning zarurli tomonlaridir.

Simonov hissiyot-emociyaning hayotimizda holatini ta'kidlaydi. Ular nafaqat bizning ichki sharoitimizni aks ettiradi, balki xatti-harakatlarimizni tartibga solish, boshqalar bilan uchratish va atrof -muhitga moslashishda zarurli rol óynaydi. Emociya va ularning funkciyalarini tushinish hayotimizni va boshqalar bilan munosabatlarimizni yaxshilashga yordam beradi.

P. V. Simonov bo'yicha hissiyot -emociya funkciyalarining tasnifi. Simonov ularning evolyutsion ma'nosini ham ta'kidlaydi. Biologik jihatdan aniqlangan reaksiyalar sifatida hissiyot-emociya bizning uzoq evolyutsiya tariximizdan kelib chiqadi va omon qolish va ko'payish uchun qo'riqlash mexanizmlari bo'lib xizmat etadi. Masalan, xavotir hissi taxdid xavfdan qochishimizga yordam beradi, sevgi va mehri hissi bo'lsa avlodlarimizga g'amxo'rlik etishga yordam beradi.

Bundan tashqari, hissiyot-emociya va ularning funkciyalarini tushinish turli sohalarda, xususan psixologiya, psixiatriya, ta'lim va boshqarishda tarkibiy qo'llanmalarga ega. Psixoterapiyada, masalan, hissiyot -emociyani tushinish mijozlarga o'zlarining hissiyotli reaksiyalarini yaxshilash, boshqarish va ichki nizolarni yechish imkonini beradi. Ta'limda hissiyot-emociya o'qish jarayoniga qanday ta'sir etishlikini bilish o'qituvchilar va talabalarga o'rganish va tushinishni yaxshilashga yordam beradi. Menejmentda hissiyot-emociyani tushinish boshliqlarga xodimlarning hissiyot-emociya va ehtiyojlarini hisobga olgan holda jamiyatti samarador boshqarishga yordam beradi.

Yakunlab aytganda, emociyaniñ funkciyalari haqida Simonov bizga emociya va ularning inson hayotidagi roli haqida fundamental tushuncha berdi. Emociya atrof -muhitga moslashishda va ichki dunyomizda zarurli rol kasb etadi. Emociya va ularning funkciyalarini tushinish bizga o'zimizni boshqarish, boshqalarni yaxshiroq tushinish va zamonaviy dunyoning murakkab shakllariga moslashish imkonini beradi. Simonov emociya insonning atrof -muhitga psixologik zarurli rollar o'ynashishini va hayotimizni mundarija bilan boyitishini ko'rsatadi. Emociya va ularning funkciyalarini tushinish bizning hissiy hayotimizni boshqarishga, shaxslar oro munosabatlar sifatini yaxshilashga va umumiy farovonlik va daromadimiz uchun zarurli bo'lgan o'z-o'zini boshqarish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar :

1. E. G'oziyev, " Umumiy psixologiya,, 1 - kitob - 2002; (135).
- 2.. Simonov, P. V. (1967). The functional rollare of the emlikotions. In Nimabraska Symposium o'n Motivation, 15, 39-81.
3. Vigotsky, L. S. (1934). Thought and language. MIT Press.
4. P. I. Ivanov;M. E. Zufarova. " Umumiy psixologiya" " O'zbekiston faylasuflari milliy pistoniyati nashriyoti" Toshkent 2018
5. Karimov. Akramova " Psixologiya" " Toshkent 2000
6. www. ziyonet. uz, www. da. uz
- 7.google saytlari.